

การสร้างสรรค์ทำนองเพลงระบำทอซินตีนจก

ฟ้ามุ่ย ศรีบัว*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง เพลงระบำทอซินตีนจก : เพลงเพื่อการแสดงที่สะท้อนวิถีชีวิตชาวไทพวนบ้านหาดเลี้ยว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุโขทัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาแนวคิดการสร้างสรรค์วงดนตรีและทำนองเพลงระบำทอซินตีนจก 2) ศึกษารูปแบบและลักษณะการบรรเลงเพลงระบำทอซินตีนจก ซึ่งรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต โดยใช้ทฤษฎีว่าด้วยการประพันธ์เพลงไทยของสิริชัยชาญ พักจำรูญ ศึกษาแนวคิดในการประพันธ์เพลง ทฤษฎีแผนภูมิดนตรีและนาฏศิลป์ ของ ประทีป นกปี๋ บันทึกวิธีการเขียนโน้ต และทฤษฎีการวิเคราะห์บทเพลงไทย ของมานพ วิสุทธิแพทย์ วิเคราะห์รูปแบบและลักษณะการเคลื่อนไหวของทำนองเพลง

จากการศึกษาพบว่า วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ได้สร้างสรรค์ระบำชุดทอซินตีนจก ในปี พ.ศ.2530 โดยนำคำขวัญของจังหวัดสุโขทัย “งามตาผ้าตีนจก” ประดิษฐ์กระบวนท่ารำขึ้น ใช้ชื่อว่าระบำทอซินตีนจก โดยนำเครื่องดนตรีของภาคเหนือ คือ ซึง สะล้อ และได้นำแคน ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีของชาวอีสาน มาบรรเลงร่วมกัน มีรูปแบบจังหวะในเพลงทั้งหมด 13 รูปแบบ ระดับเสียงที่ใช้อยู่ในช่วงเสียงโดต่ำ ถึง ฟาสูง กลุ่มเสียงหลักคือ ฟ ซ ล ด ร เสียงลูกตกอยู่ท้ายประโยคเพลง เป็นกลุ่มเสียงเพียงออบน บันไดเสียง ฟา โดยเสียง ที และ มีเป็นโน้ตตัวจร

คำสำคัญ : ทำนองเพลง ระบำทอซินตีนจก ไทพวน สุโขทัย

* ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ ภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

The creation of Thosin Teen Jok Thai Phuen dance melody

Famui Sribua

Abstract

This research focuses on Thosin Teen Jok dance music: the music for reflecting lifestyle of Thai Phuen Ban Hat Siao people in Si Satchanalai which is in Sukhothai Province. This qualitative research aims to (1) study about the conception of creating band and melody for Thosin Teen Jok dance music, and (2) study about the form and characteristics of playing Thosin Teen Jok dance music. Data gathering procedures involves interview and observation by using Thai music composition theory written by Dr. Sirichaicharn Fakchumroon and study about concept of music composition, music and dancing chart theory written by Prateep Nakpi, Recording notation, Thai song analysis theory written by Manop Wisuttiapat and analyzed form and characteristic of the melodic movements.

The study found that Sukhothai College of Dramatics Arts has created Thosin Teen Jok dance in 1987 by using the slogan of Sukhothai province “Beautiful local hand woven fabrics”. Those were ideas for the choreography. The performance was named Thosin Teen Jok dance. The music used Salor and Sueng, which are Northern Thai instruments, and combined with Can the Northeastern Thai instrument for the melody in accordance. There were 13 forms of rhythm. The pitch of this music are between low C to high F. The major scale are F G A C D and the minor scale are in the last sentence of the music which is the group of sound called piang-or-bon scale, which have F major by B and E are accidental note.

Keywords : dance melody, Thosin Teen Jok, Thai Phuen, Sukhothai

บทนำ

เมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2370 ชาวพวนได้อพยพและถูกกวาดต้อนจากถิ่นฐานเดิม คือเมืองพวน แขวงเมืองเชียงขวาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งในอดีตพื้นที่แถบนี้มีความสงบสุขดี ต่อมาบ้านเมืองเกิดสงคราม ความเป็นอยู่อึดอัดคับคั่งทำให้ชาวพวนต้องย้ายถิ่นฐานอพยพเข้ามาในประเทศไทย โดยกระจายออกไปตั้งถิ่นฐานตามภูมิภาคต่าง ๆ รวมกับชาวไทยกลุ่มอื่น ๆ และจับจองปลูกสร้างบ้านเรือนเฉพาะกลุ่มของตน โดยชาวพวนส่วนหนึ่งได้ย้ายมาตั้งถิ่นฐาน ในตำบลหาดเสี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย การอพยพมาของชาวไทยพวน ได้นำศิลปกรรม วรรณกรรม วิถีชีวิตและความเชื่อ ดิตัวมายังถิ่นฐานใหม่ด้วย เกิดเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากชุมชนโดยรอบ ชาวพวนในตำบลหาดเสี้ยวมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และได้สืบทอดถ่ายทอด ยึดถือปฏิบัติกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ หนึ่งในเอกลักษณ์ของชาวพวนหาดเสี้ยวที่ขึ้นชื่อว่าเป็นสุดยอดงานฝีมือ ได้แก่ การทอซิ่นตีนจก ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการจกด้วยชนม่น ลวดลายตามจินตนาการของผู้ทอ (ธนากรแห่งประเทศไทย, 2543, น. 90-91)

ผ้าซิ่นตีนจกของชาวไทยพวนบ้านหาดเสี้ยว เป็นผ้าซิ่นที่มีลักษณะแตกต่างจากที่อื่น ๆ คือ รายละเอียดในการออกแบบโครงสร้างและลวดลายบนผืนผ้าซิ่น แม้แต่ในพื้นที่ตำบลหาดเสี้ยวเดียวกัน ความแตกต่างของโครงสร้างและลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าจะไม่เหมือนกัน

คณะครูในภาควิชาศิลปไทยและดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย มีแนวคิดที่จะสร้างสรรค์การแสดง เพราะต้องการสื่อให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของผ้าซิ่นที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุโขทัย และสามารถเข้าใจที่มาของการแสดงได้ดียิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2530 คณะครูในภาควิชาศิลปไทยและดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ได้ลงพื้นที่เพื่อสืบค้นข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาประมวลผล หาแนวคิดสร้างสรรค์การแสดงโดยให้ชื่อว่า “ระบำทอซิ่นตีนจก” เป็นการแสดงที่สื่อให้เห็นถึงวิถีชีวิตการทำอาชีพทอผ้าซิ่นตีนจก และการแต่งกายของชาวไทยพวนบ้านหาดเสี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยใช้เครื่องดนตรีซิง สะล้อแบบภาคเหนือ แถบตะวันออกที่ไม่ใช่ปี่จุมร่วมบรรเลง ส่วนทำนองเพลงจะแต่งขึ้นใหม่ไปพร้อม ๆ กับการคิดประดิษฐ์ท่ารำ และนำออกเผยแพร่สู่บุคคลทั่วไปให้ได้ชมผลงานสร้างสรรค์ชุดแรกของวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ซึ่งได้ผลตอบรับเป็นที่น่าพอใจ มีผู้คนจำนวนมากสนใจขอข้อมูลเพื่อนำไปเผยแพร่และนำไปใช้ถ่ายทอดในสถานศึกษาของตน แต่เนื่องด้วยในขณะนั้น คณะครูวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ยังขาดผู้มีประสบการณ์ความรู้ในด้านวิชาการที่สามารถเก็บข้อมูลเพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ทางวิชาการได้ จึงไม่มีการเก็บข้อมูลตามกระบวนการทางการศึกษา

ผู้วิจัยเห็นว่าระบำทอซิ่นตีนจก เป็นระบำที่นำศึกษาในความเป็นมาและวิธีการสร้างสรรค์ทั้งแนวคิดในกระบวนการรำและแนวคิดในการใช้วงดนตรีบรรเลงประกอบการรำ นำเสนอถึงวิถีชีวิตอันงดงามของชาวไทยพวน ผู้วิจัยจึงสนใจที่ต้องการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเป็นองค์ความรู้ให้ผู้สนใจได้ศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดการสร้างสรรค์ทำนองเพลงระบำทอซิ่นตีนจก
2. ศึกษารูปแบบและลักษณะการบรรเลงเพลงระบำทอซิ่นตีนจก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การสร้างสรรค์ทำนองเพลงระบำทอซิ่นตีนจก เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการสร้างสรรค์วงดนตรี ทำนองเพลง ศึกษารูปแบบ

และลักษณะการบรรเลงเพลงระบำทอซิ่นตีนจก วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายบัณฑิต ศรีบัว ผู้ประพันธ์ทำนองเพลงระบำทอซิ่นตีนจก นางสุนทรี วิจิตรนาค ประธานกลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านโบราณ หาดเสี้ยว นายสาธิต โสรัจประสพสันติ เจ้าของร้านสาธิต พิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำจากการสังเกต และการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย รวมทั้งเว็บไซต์ที่มีความเกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยจัดแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ใช้แนวคิดทฤษฎีหลักการประพันธ์เพลงไทย ของอรุณวรรณ บรรจงศิลป์และคณะ (2546) มาพิจารณาในประเด็นการสร้างสรรค้วงดนตรีและทำนองเพลง แนวคิดทฤษฎีหลักและโครงสร้างการประพันธ์เพลงแบบเทอร์นารีฟอร์ม ของมานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) สำหรับวิเคราะห์รูปแบบและลักษณะเพลง และแนวคิดทฤษฎีแผนภูมิดนตรีและนาฏศิลป์ ของ ประทีป นกปี (2551, น. 1-2) มาใช้บันทึกองค์ความรู้และการวิเคราะห์ข้อมูลด้านดนตรีเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นรูปธรรมนำเสนอเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ในการศึกษาการสร้างสรรคทำนองเพลงระบำทอซิ่นตีนจก ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดการสร้างสรรคทำนองเพลงระบำทอซิ่นตีนจก และศึกษารูปแบบและลักษณะการบรรเลงเพลงระบำทอซิ่นตีนจก

1. แนวคิดการสร้างสรรคทำนองเพลงระบำทอซิ่นตีนจก

วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงระบำทอซิ่นตีนจกนั้น แนวคิดผู้ประพันธ์ทำนองเพลง ได้นำวัฒนธรรมดนตรีของไทยพวนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตรอยต่อของภาคเหนือกับภาคกลาง เกิดวัฒนธรรมร่วมและผสมกลมกลืนกันระหว่างวัฒนธรรมล้านนาจากชาวไทยภาคเหนือและวัฒนธรรมล้านช้างของชาวไทยพวน ที่อพยพมาจากเมืองเชียงขวาง สร้างสรรครูปแบบของวงดนตรีประกอบด้วย ซี่ง สะล้อ ขลุ่ยเมือง กลองโป่งป่ง ฉาบเล็ก กรับ โหม่งและแคน บรรเลงร่วมกันในทำนองเพลงระบำ ทอซิ่นตีนจก ผู้ประพันธ์มีแนวคิดใช้จังหวะหน้าทับ กรับ ฉาบ โหม่ง มาเป็นเครื่องควบคุมจังหวะโดยไม่ใช้ฉิ่งเพราะต้องการแสดงให้เห็นวัฒนธรรมของกลุ่มชาวไทยพวน โดยแบ่งส่วนของทำนองเพลงออกเป็นหลายช่วงตามกระบวนท่ารำ ได้แก่

ทำนองเพลงทอซิ่นตีนจกที่สร้างสรรคสำหรับแสดง กระบวนการทอผ้า ช่วงที่ 1

ช่วงที่ 1 จะเป็นทำนองเพลงอัตราจังหวะชั้นเดียว แสดงถึงวิธีการเก็บดอกฝ้าย การคัดดอกฝ้าย ผู้ประพันธ์มีแนวคิดมาจากวิถีชีวิตของผู้หญิงสูงอายุไทยพวนที่หากระบุงเดินเรียงแถว โดยกระบุงเคลื่อนไหวยกตัวขึ้นลงเป็นจังหวะสม่ำเสมอตามการเดิน มีเสียงกระทบกันของขันใส่ข้าวกับทัพพีซึ่งตั้งเป็นจังหวะติดต่อกัน ทำเป็นทำนองเพลง ประกอบการรำที่มีจังหวะกระชับเพื่อให้เกิดความกระฉับกระเฉง สนุกสนานตามจินตนาการให้มีกระสวนทำนองเคลื่อนที่ขึ้นลงเหมือนกับกระบุง

เริ่มต้น

ทำนอง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---- ซ	--- ซ
เพลง								

เข้าสู่ทำนองเพลงช่วงที่ 1

1

ทำนอง	---- ซ	ด ร ฟ ซ	-----	ด ร ฟ ซ	-----	ด ร ฟ ซ	ฟ ซ ล ซ	ฟ ร - ฟ
เพลง								
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	-----	- แซ่-ว๊	-----	- แซ่-ว๊	-----	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

2

ทำนอง	-----	-- -ซ	-- ล ซ	ฟ ร - ฟ	- ด - ร	- ฟ - ซ	- ฟ - ซ	ล ฟ ซ ล
เพลง								
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	-----	- แซ่-ว๊	-----	- แซ่-ว๊	-----	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

3

ทำนอง	-----	ร ร ร ร	- ฟ - ซ	ล ฟ ซ ล	-- ด ร	ฟ ซ ฟ ล	ด ล ซ ฟ	- ร - ด
เพลง								
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	-----	- แซ่-ว๊	-----	- แซ่-ว๊	-----	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

การบรรเลงช่วงต่อไป ผู้วิจัยพบว่า ผู้ประพันธ์ได้แนวคิดสร้างสรรค์ทำนองเพลงจากการที่ได้ฟัง นักดนตรีชาวไทพวนบ้านหาดเสี้ยวเป่าแคน ซึ่งมีทำนองเพลงคล้ายกับเพลงไทยชื่อเพลงสีนวน ตามคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

"...เขานำนักดนตรีมาเล่นเพลงให้ฟัง เป็นผู้ขายเป่าแคนเพียงคนเดียว ไม่มีเครื่องดนตรีอย่างอื่นผสมอยู่ด้วยเลย ถ้าจะมีก็เป็นการปรบมือให้จังหวะเท่านั้น เขายังเล่าให้ฟังว่าในตอนที่คุณสาวกำลังทอผ้า ก็จะมีผู้เข้ามาเป่าแคนให้ฟัง เพลงที่เป่าก็แล้วแต่อารมณ์ผู้เป่า บางทีถ้าถูกใจ ผู้สาวก็จะร้องเพลงคลอตามไปด้วย แต่ในวันนั้นเขาเป่าแคน ทำนองเพลงคล้าย กับเพลงสีนวน ของเพลงไทย เล่นซ้ำกันหลายรอบ เลยเอาทำนองอันนี้มาเป็นแนวคิดสร้างสรรค์ทำนองเพลงซ้ำท่อนแรก..."

(บัณฑิต ศรีบัว, สัมภาษณ์ 6 มกราคม 2561)

1

ทำนอง เพลง	--- รี่	--- ล	- ท - ล	- ท ท ท	--- ล	ซ ล ท รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
---------------	---------	-------	---------	---------	-------	-----------	-------------	---------

2

ทำนอง เพลง	- ม ร ซ	- ล - ท	- ม ร ท	- ล - ซ
---------------	---------	---------	---------	---------

แนวคิดทำนองเพลงที่ใช้บรรเลงเพลงระบำทอซิ่นตีนจก ประกอบการอ้วฝ้าย การตีฝ้าย การล้อมฝ้าย การเข็นฝ้าย การเปียฝ้าย การย้อมฝ้าย การตากฝ้าย การกวักฝ้าย การคั่นหูก และการสืบหูก ใช้ทำนองเพลงที่มีอัตรา 2 ชั้นจำนวน 2 ท่อน โดยท่อน 1 ของเพลงมีแนวคิดทำนองคล้ายกับทำนองเพลงที่พบการเป่าแคนเอง ไทพวนบ้านหาดเสี้ยว ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองที่แต่งขึ้นใหม่ มีทำนองใกล้เคียงกับท่อน 1 และใช้บรรเลงสลับกัน

อัตรา 2 ชั้น ท่อน 1

1

ทำนอง เพลง	--- ล	-- ซ ฟ	- ซ ฟ ร	- ฟ - ซ	--- ล	ดํ ล ซ ฟ	- ซ ฟ ร	- ฟ - ด
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

2

ทำนอง เพลง	----	--- ดํ	รํ ดํ ลํ ดํ	- รํ - พํ	--- ร	ฟ ด ร ฟ	--- ซ	ล ฟ ซ ล
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

3

ทำนอง เพลง	----	- ด - ร	- ฟ - ซ	ล ฟ ซ ล	- รี้ - ตี้	ล ล ล ล	- ซ ฟ ซ	ฟ ร - ฟ
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

4

ทำนอง เพลง	--- ด	ร ม ฟ ซ	--- ล	ตี้ ล ซ ฟ	--- ร	ด ร ฟ ซ	- ล ซ ฟ	- ร - ด
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

อัตรา 2 ชั้น ก่อน 2

1

ทำนอง เพลง	----	- ล - ตี้	- ตี้ - รี้	ตี้ รี้ ฟี้ ตี้	- ล - ซ	- ฟ - ด	- ด ฟ ด	- ฟ - ซ
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

2

ทำนอง เพลง	----	- ฟ - ซ	-- ล ซ	- ฟ - ร	ซ ซ ซ ซ	- ล - ร	-- ด ร	ฟ ซ ฟ ล
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	----	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊	- แซ่-ว๊
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

3

ทำนอง เพลง	-----	- ด - ร	- ฟ - ซ	ล ฟ ซ ล	ฟ ฟ ฟ ฟ	ซ ล - ซ	- ฟ - ร	ฟ ซ - ฟ
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	-----	- แซ่-วับ	-----	- แซ่-วับ	-----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ
โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

4

ทำนอง เพลง	- - ด ฟ	ซ ล ท ดั	--- รี่	ฟี่ รี่ ดั ล	- - ดั รี่	ดั ล - ซ	- ฟ ล ซ	ฟ ร - ฟ
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	-----	- แซ่-วับ	-----	- แซ่-วับ	-----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ
โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

แนวคิดทำนองเพลงทอซันตินจกที่สร้างสรรค์ สำหรับการลงช่วง ช่วงที่ 2

อัตรา ขึ้นเดียว

1

ทำนอง เพลง	-----	- ล - ดั	- ดั - รี่	ดั รี่ ฟี่ ดั	- ล - ซ	- ฟ - ด	- ด ฟ ด	- ฟ - ซ
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	-----	- แซ่-วับ	-----	- แซ่-วับ	-----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ
โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

2

ทำนอง เพลง	-----	- ฟ - ซ	- - ล ซ	- ฟ - รุ	ซ ซ ซ ซ	- ล - รุ	- - ด ร	ฟ ซ ฟ ล
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	-----	- แซ่-วับ	-----	- แซ่-วับ	-----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ	---กรับ
โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

3

ทำนอง เพลง	----	- ด - ร	- ฟ - ซ	ล ฟ ซ ล	ฟ ฟ ฟ ฟ	ซ ล - ซ	- ซ ฟ ร	ฟ ซ - ฟ
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

4

ทำนอง เพลง	-- ด ฟ	ซ ล ท ดั	--- รี่	ฟี่ รี่ ด ล	-- ดั รี่	ดั ล - ซ	- ฟ ล ซ	ฟ ร - ฟ
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

จากการศึกษา พบว่าทำนองเพลงที่ใช้บรรเลงสำหรับการอื้อฝ้าย การตีต๊อ การล้อมฝ้าย การเข็นฝ้าย การเปียฝ้าย การย้อมฝ้าย การตากฝ้าย การกวักฝ้าย การคันหูก และการสับหูก ช่วงทำนองเพลงอัตรา 2 ชั้น ท่อน 1 ของเพลงระบำทอขึ้นตีนจกนั้น มีทำนองเพลงคล้ายกับทำนองเพลงที่ได้รับข้อมูลมาจากการเป่าแคนของไทพวนบ้านหาดเสี้ยว แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์มีแนวคิดนำทำนองเพลงของไทพวนบ้านหาดเสี้ยว มาแต่งขึ้นเป็นทำนองเพลงอัตรา 2 ชั้น เฉพาะท่อน 1 เท่านั้น ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองที่คิดขึ้นใหม่โดยให้มีทำนองใกล้เคียงกับท่อน 1 และใช้บรรเลงสลับกัน สำหรับประกอบการแสดงของฝ่ายชายและหญิงในท่าการอื้อฝ้าย การตีต๊อ การล้อมฝ้าย การเข็นฝ้าย การเปียฝ้าย การย้อมฝ้าย การตากฝ้าย การกวักฝ้าย การคันหูก และการสับหูก

ทำนองเพลงทอขึ้นตีนจกสำหรับ การทอขึ้น และการจก

อัตราจังหวะ ชั้นเดียว

1

ทำนอง เพลง	----	--- ซ	--- ล	-- ฟ ซ	-- ฟ ร	- ฟ - ซ	- ฟ - ซ	ล ฟ ซ ล
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

2

ทำนอง เพลง	----	ร ร ร ร	-- ฟ ช	ล ฟ ช ล	-- ด ร	ฟ ช ฟ ล	ด ล ช ฟ	- ร - ด
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

3

ทำนอง เพลง	--- ฟ	ช ล ท ด	-- ด ร	ด ล - ช	--- ล	ด ล ช ฟ	- ช ล ช	ฟ ร - ฟ
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

การบรรเลงช่วงทำนองนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้ประพันธ์ได้แนวคิดสร้างสรรค์จากวิธีการทอดผ้าด้วยการจก และการกระตุกก็ไปมาอย่างเป็นจังหวะ เป็นการสร้างสรรค์ทำนองเพลงและทำรำ ที่สำคัญที่สุดของการแสดงชุดนี้ ซึ่งต้องมีทำนองเพลงและทำรำที่สอดคล้องกัน จึงจะแสดงให้เห็นถึงการทอดผ้าได้อย่างแท้จริง

“... ทำนองเพลงที่ใช้สำหรับทำรำการทอดผ้ามันยากมาก ๆ แรก ๆ ก็คิดไม่ออกว่าทำนองเพลงจะเป็นอย่างไร กลับไปดูเทปที่บ้านที่กการทอดผ้าตั้งหลายครั้ง ทำนองเพลงมันไม่ได้ คนคิดทำรำก็ไปไม่ได้เหมือนกัน จนกระทั่งลองเปิดเทปการทอดผ้าแล้วเล่นดนตรีคลอตาม ขยับตัวโน้ต ทำนอง จังหวะไปมา จนคิดว่าลงตัวได้แล้ว ก็เอาไปให้เขาฟัง ครูทางนาฏศิลป์เขาฟังครั้งเดียวก็คิดออกมาเป็นทำรำ...”

(บัณฑิต ศรีบัว, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2561)

แนวคิดทำนองเพลงทอขึ้นดินจกที่สร้างสรรค์สำหรับการลงช่วง ช่วงที่ 2

อัตรา ขึ้นเดียว

1

ทำนอง เพลง	----	- ล - ด	- ด - ร	ด ร ฟ ด	- ล - ช	- ฟ - ด	- ด ฟ ด	- ฟ - ช
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

2

ทำนอง เพลง	----	- ฟ - ซ	-- ล ซ	- ฟ - ร	ซ ซ ซ ซ	- ล - ร	-- ด ร	ฟ ซ ฟ ล
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

3

ทำนอง เพลง	----	- ด - ร	- ฟ - ซ	ล ฟ ซ ล	ฟ ฟ ฟ ฟ	ซ ล - ซ	- ซ ฟ ร	ฟ ซ - ฟ
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

4

ทำนอง เพลง	-- ด ฟ	ซ ล ท ดั	--- รี่	ฟี่ รี่ ด ล	-- ดั รี่	ด ล - ซ	- ฟ ล ซ	ฟ ร - ฟ
กลอง	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม	-โจ๊ะ-จ๊ะ	ท้มท้ม-ท้ม
ฉาบเล็ก	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	----	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ	- แซ่-วับ
กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ	-- -กรับ
โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	----	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง	-- -โหม่ง

จากการศึกษาทำนองเพลงสำหรับการแสดงที่เป็นศิลปะท้องถิ่นพบว่า ผู้ประพันธ์มีแนวคิดให้ทำนองเพลงเป็นไปในทาง เรียบง่าย น่าฟัง สามารถนำไปใช้ได้ โดยเห็นว่าทำนองเพลงมีหลายช่วงแล้ว หากมีเนื้อหาจำนวนมาก จะทำให้เป็นอุปสรรคในการเผยแพร่และยุ่งยากในการจดจำ จึงนำทำนองเพลงอัตรา 2 ชั้น ท่อน 2 มาบรรเลงอีกครั้งในช่วงที่ 2 ของการลงช่วงเพียงแต่ปรับอัตราจังหวะลงเป็นชั้นเดียวให้กระชับและเหมาะสมกับท่ารำ

2. รูปแบบและลักษณะการบรรเลงเพลงระบำทอซินตินจก

2.1 รูปแบบวงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงระบำทอซินตินจก มีแนวความคิดการผสมวงโดยอ้างอิงวัฒนธรรมร่วมระหว่างวัฒนธรรมดนตรีล้านนาที่มี เครื่องดนตรี ซึ่ง สะล้อ ขลุ่ยพื้นเมือง กลองโป่งบึง ฉาบเล็ก กรับ โหม่ง บรรเลงร่วมกับ แคน วัฒนธรรมดนตรีของล้านช้าง นำมาบรรเลงเพลงร่วมกันได้อย่างเหมาะสมกลมกลืน สามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกให้แก่ผู้ฟังในทำนองเพลงสำเนียงภาคเหนือผสมสำเนียงลาว

2.2 รูปแบบและลักษณะการบรรเลงเพลงระบำทอซินตินจก มีรูปแบบและลักษณะตามโครงสร้างประกอบด้วย

2.2.1 การบรรเลงเพลงอัตราชั้นเดียว สำหรับการแสดง การเก็บดอกฝ้าย การคัดดอกฝ้าย จำนวน 6 เที้ยว

2.2.2 การบรรเลงเพลงอัตราจังหวะ 2 ชั้น ท่อน 1 และท่อน 2 สลับกัน สำหรับการแสดง การอื้อฝ้าย การติดฝ้าย การล้อมฝ้าย การเซ็นฝ้าย การเปียฝ้าย การย้อมฝ้าย การตากฝ้าย การกวักฝ้าย การคันหูก การสับหูก จำนวน 4 เที้ยว

2.2.3 การบรรเลงทำนองเพลงอัตราชั้นเดียว เชื่อมทำรำ จำนวน 2 เที้ยว

2.2.4 การบรรเลงทำนองเพลงอัตราชั้นเดียว สำหรับการแสดงการทอดผ้า การจกลายผ้าขึ้น จำนวน 6 เที้ยว

2.2.5 การบรรเลงทำนองเพลงอัตราชั้นเดียว เชื่อมทำรำ จำนวน 2 เที้ยว

2.2.6 การบรรเลงทำนองเพลงอัตราชั้นเดียว ท่อน 2 สำหรับการแสดงลงช่วง จำนวน 6 เที้ยว

2.2.7 การบรรเลงทำนองเพลงอัตราชั้นเดียว เชื่อมทำรำ จบ เข้าเวที จำนวน 2 เที้ยว

2.3 ลักษณะรูปแบบจังหวะในเพลงทอซิ่นตีนจก มีทั้งหมด 13 รูปแบบ ได้แก่

2.3.1 A /- - - - / x x x x /

2.3.2 B /x x x x / x x - x /

2.3.3 C /- - - - / - - - x /

2.3.4 D /- - x x / x x - x /

2.3.5 E /- x - x / - x - x /

2.3.6 F /-x-x / x x x x /

2.3.7 G /- - x x / x x x x /

2.3.8 H /- x - x / x x x x /

2.3.9 I /- - - x / - - x x /

2.3.10 J /- x x x / - x - x /

2.3.11 K /- - - x / x x x x /

2.3.12 L /- - - - / - x - x /

2.3.13 M /-x x x / x x - x /

โดยมีรูปแบบ /- - - - / x x x x / เป็นลักษณะรูปแบบจังหวะเด่น ของการแบ่งสัดส่วน ทำนองเพลง ที่มีการใช้มากที่สุด จำนวน 16 ครั้ง

2.4 ลักษณะรูปแบบทำนองเพลงทอซิ่นตีนจก พบว่ามีลักษณะการเคลื่อนที่โดยภาพรวม ของทำนองเพลงที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรี ซึ่ง สะล้อ ซอด้วง ซอพื้นเมือง กลองโป่งป่ง ฉาบเล็ก กรับ โหม่ง และ แคน เป็นแนวเส้นทแยง ขึ้น - ลง ในรูปแบบสามเหลี่ยม ตำแหน่งการเคลื่อนที่ของลูกตกจะอยู่ท้ายห้องเพลง และระดับการเคลื่อนที่ของช่วงเสียงอยู่ในระหว่างเสียงโด ต่ำ ถึง ฟา สูง

2.5 ลักษณะ รูปแบบ การแบ่งวรรคเพลง ลูกตก และบันไดเสียง ของเพลงทอซิ่นตีนจก พบว่า มีการ แบ่งวรรคเพลงออกเป็น 54 วรรค แยกเป็น วรรคถาม 27 วรรค และวรรคตอบ 27 วรรค กลุ่มเสียงหลัก (ลูกตก) ที่ใช้ในเพลงตามระบบเสียงเพนทาโทนิค (Pentatonic) คือ ฟ ซ ล ต ร เสียงลูกตกอยู่ท้ายประโยคเพลง พบว่า เป็นกลุ่มเสียงเพียงออบน บันไดเสียง ฟา โดยเสียง ที และเสียง มี เป็นโน้ตตัวจร

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ทำนองเพลงระบำทอซินตีนจก ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับศึกษา แนวคิดการสร้างสรรควงดนตรีและทำนองเพลง รูปแบบ และลักษณะการบรรเลงเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง ระบำทอซินตีนจก วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยสามารถอภิปรายผลดังนี้

ผู้ประพันธ์นำส่วนหนึ่งของคำขวัญจังหวัดสุโขทัยที่ว่า “งามตาผ้าตีนจก” มาเป็นแนวคิดในการ สร้างสรรค์ชุดการแสดงและทำนองเพลงประกอบการแสดง เพื่อแฝงการประชาสัมพันธ์ของดีจังหวัดสุโขทัย และอนุรักษ์วิถีชีวิตของชาวไทพวนหาดเสี้ยว สอดคล้องกับหลักในการตั้งชื่อเพลง ของมนตรี ตราโมท (2545) ข้อ 2 การตั้งชื่อตามทำนองของเพลงเป็นอย่างไร ก็ตั้งชื่อไปตามนั้น ข้อ 3 การตั้งชื่อตามเหตุที่ทำให้เกิดทำนองเพลง และข้อ 6 การตั้งชื่อตามกริยาที่เพลงนั้นบรรเลงประกอบ

การสร้างสรรครูปแบบวงดนตรี มีการนำเครื่องดนตรีไทพวนมาบรรเลงร่วมกับดนตรีของคนท้องถิ่น สร้างรูปแบบวง โดยผสมวงดนตรี แคนกับ ซึง สะล้อ ซอรัย เพื่อใช้สำหรับบรรเลงประกอบ การแสดงระบำทอซิน ตีนจก วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย คุณลักษณะของเสียง คือ กลองพื้นเมือง ฉาบเล็กกรับและโหม่ง เป็นเครื่อง ดนตรีให้จังหวะหลัก มีทำนองเพลงแบบเหนือผสมลาว ทำนองและจังหวะ วนไปมา ซ้ำ ๆ กัน ไม่ยึดถือกฎเกณฑ์ เน้นความสนุกสนาน ตามลักษณะของเพลงพื้นบ้านทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษร เอ็มโอด (2555) เรื่อง วงดนตรีและเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย กรณีศึกษา ระบำโคมประทีปสุโขทัย ว่า รูปแบบของวงดนตรีที่ใช้ในระบำโคมประทีปสุโขทัยเป็นวงที่มีรูปแบบเฉพาะแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของชุด การแสดง ใช้บรรเลงในราชสำนักสมัยสุโขทัย และเหมือนขวัญ ดีสมจิตร (2555) เรื่องฟ้อนตะคัน ซึ่งพบว่า เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงได้เพิ่มระนาดทุ้มหลักสำหรับการผสมเสียงดนตรีให้มีเสียงของ ทำนองเพลงกังวานไพเราะน่าฟังยิ่งขึ้น

การสร้างสรรคทำนองเพลงประกอบการแสดงระบำทอซินตีนจก วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย แบ่งสัดส่วน ของทำนองเพลงออกเป็น 2 ช่วงตามกระบวนการแสดง คือช่วงที่ 1 แสดงวิถีชีวิตชาวไทพวนในการเก็บดอกฝ้าย ไปจนกระทั่งถึงการทอผ้า ผู้ประพันธ์ใช้แนวคิดจากวิถีชีวิตผู้คนชาวไทพวนบ้านหาดเสี้ยว นำมาสร้างสรรค์ ทำนองเพลง ในอัตราจังหวะชั้นเดียวและอัตราจังหวะ 2 ชั้น จำนวน 2 ท่อน บรรเลงสลับกันไปมาตามทำรำ สอดคล้องกับ นัทธมน พิงเจริญ และคณะ (2556) เรื่อง แนวคิดการประพันธ์เพลงของ อาจารย์ยวีระพล น้อยนิตย์ ที่ใช้แสดงในโรงกาสการแสดงหุ่นละครเล็ก โดยคณะโจหลุยส์ เรื่องพระมหาชนก ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสครบรอบพระชนมายุ 84 พรรษา ว่าการประพันธ์เพลงของอาจารย์ยวีระพล น้อยนิตย์ นั้นเกิดจากอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ลักษณะของผู้ประพันธ์เพลงในทัศนคติ ต้องเป็นบุคคลที่มีความพิเศษ มีความคิดที่สร้างสรรค์ ต้องมีจินตภาพ มโนภาพในการเข้าถึง และนำความรู้สึกเหล่านั้นมาถ่ายทอดลง ในบทเพลง

รูปแบบและลักษณะการบรรเลงเพลงทอซินตีนจก แตกต่างไปจากการบรรเลงประกอบการแสดงทั่วไป ของไทย โดยมีรูปแบบและลักษณะการบรรเลงเพลงตามโครงสร้างของการแสดง เริ่มจากการบรรเลงประกอบ การแสดงด้วย การบรรเลงทำนองเพลงอัตราชั้นเดียว สำหรับการแสดงวิธีการเก็บดอกฝ้าย การคัดดอกฝ้าย จำนวน 6 เที้ยว

ทำนองเพลงอัตราจังหวะ 2 ชั้น จำนวน 2 ท่อน บรรเลงสลับกัน สำหรับการแสดง การอ้วฝ้าย การตีฝ้าย การล้อมฝ้าย การเข็นฝ้าย การเปียฝ้าย การย้อมฝ้าย การตากฝ้าย การกวักฝ้าย การคันหูก การสับหูก จำนวน 4 เที้ยว

ทำนองเพลงอัตราชั้นเดียว สำหรับเชื่อมทำรำ จำนวน 2 เที้ยว

ทำนองเพลงอัตราชั้นเดียว สำหรับการแสดง การทอผ้า การจกฉายผ้าขึ้น จำนวน 6 เที้ยว

ทำนองเพลงอัตราชั้นเดียว สำหรับเชื่อมทำรำ จำนวน 2 เที้ยว

เพลงอัตราชั้นเดียว สำหรับการแสดงลงช่วง จำนวน 6 เที้ยว

และเพลงอัตราชั้นเดียว สำหรับเชื่อมทำรำ จบ เข้าเวที จำนวน 2 เที้ยว

รูปแบบและลักษณะการบรรเลงเพลงจะทำการแบ่งเพลงออกเป็นท่อน ๆ เพื่อบรรเลงให้สอดคล้องกับทำรำ สื่อความหมายให้เห็นวิถีชีวิตการทอผ้าของชาวไทยพวนภาคอีสาน จินตนาการเป็นทำนองเพลง ที่เน้นอัตลักษณ์ความเรียบง่าย สนุกสนาน สอดคล้องกับแนวการเขียนเพลงแบบเทอร์นารี ที่มีรูปแบบลักษณะของเพลงที่มี 3 ท่อน หรือทำนองหลัก 3 ลักษณะ โดยมีส่วนกลางเป็นส่วนที่แตกต่างไปจากส่วนต้นและส่วนท้าย ลักษณะรูปแบบ จังหวะในเพลงทอขึ้นตีนจก มีทั้งหมด 13 รูปแบบ โดยมีรูปแบบ $- - - / x x x x /$ เป็นรูปแบบลักษณะเด่นของการแบ่งสัดส่วนทำนองเพลง

ลักษณะรูปแบบทำนองเพลงทอขึ้นตีนจก มีลักษณะรูปแบบการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงที่บรรเลงโดย ซะ ล้อ ชลุ่มพื้นเมือง กลองโป่งป่ง ฉาบเล็ก กรับ โหม่ง และ แคน เป็นแนวเส้นทแยง ขึ้น – ลง ในรูปแบบสามเหลี่ยม ตำแหน่งการเคลื่อนที่ของลูกตกจะอยู่ท้ายห้องเพลง และระดับการเคลื่อนที่ของช่วงเสียงอยู่ในระหว่างเสียงโด ต่ำ ถึง ฟา สูง

ลักษณะ รูปแบบ การแบ่งวรรคเพลง ลูกตกและบันไดเสียง มีการแบ่งวรรคเพลงออกเป็นวรรคถาม 27 วรรค และ วรรคตอบ 27 วรรค กลุ่มเสียงหลัก คือ ฟ ซ ล ด ร เสียงลูกตกอยู่ท้ายประโยคเพลง เป็นกลุ่มเสียงเพียบบน บันไดเสียง ฟา โดยเสียง ที และเสียง มี เป็นโน้ตตัวจร

ทำนองเพลงระบำทอขึ้นตีนจก มีกระบวนการบรรเลงที่เรียบง่าย สนุกสนาน ชับซ้อนในด้านจังหวะที่ต้องสอดคล้องกับทำรำ มีการเปลี่ยนแปลงจังหวะตามทำรำ เพื่อให้สอดคล้องกันได้อย่างเหมาะสม และเพื่อให้เห็นถึงการแสดงผล การอธิบายผลกระบวนการบรรเลง เป็นรูปธรรม จึงมีการนำทฤษฎีแผนภูมินาฏศิลป์-ดนตรี ของประทีป นกปี (2537) มาใช้ในกระบวนการบันทึกโน้ตเพลงเพื่อเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรเก็บข้อมูลของการแสดงสร้างสรรค์ชุดอื่น ๆ เพิ่มเพื่อเป็นแนวคิดในการพัฒนาการแสดงหลากหลายรูปแบบ ให้สะท้อนวิถีชีวิตของสังคมในยุคนั้น ๆ
2. เก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า
3. จัดสัมมนาทิศทางการผสมวงดนตรีของไทยเพื่อความเหมาะสมในการประกอบการแสดง

บรรณานุกรม

- เกษร เอ็มโอด. (2555). *รูปแบบของวงดนตรีและเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย กรณีศึกษาระบบคอมพิวเตอร์ที่สุโขทัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2543). *เงินตราล้าหน้าและผ้าไทย*. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- นัทธมน พึ่งเจริญ และคณะ. (2556). *แนวทางการสร้างสรรค์ประพันธ์บทเพลงของอาจารย์จิระพล น้อยนิตย์ ในการแสดงหุ่นละครเล็กโดยคณะโจหลุยส์ เรื่องพระมหาราชก ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสครบรอบพระชนมายุ 84 พรรษา*. (ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- บุญธรรม ตราโมท. (2545). *คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ประทีป นกปี. (2537). *เอกสารประกอบการบรรยายหลักการแนวความคิดการวิเคราะห์ดนตรี*. พิษณุโลก: ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภัทร คมขำ. (2546). *การประพันธ์เพลงซ้ำเรื่องปูจวนครำนานโดยใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเพื่อทำความเข้าใจในการบรรเลงกลองปูจา*. (ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต) คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (2556). *ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย*. กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์.
- เหมือนขวัญ สุวรรณศิลป์. (2555). *เพื่อนตะคัน*. โครงการวิจัยทางการศึกษาสื่อวัฒนธรรมและงานสร้างสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- อรรณพ บรรจงศิลป์, โกวิท ชันศิริ, สิริชัยชาญ พักจำรูญ และ ปกรณ์ รอดช้างเผือก. (2546). *ดุริยางคศิลป์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.